

N. u.

67.

da

03078

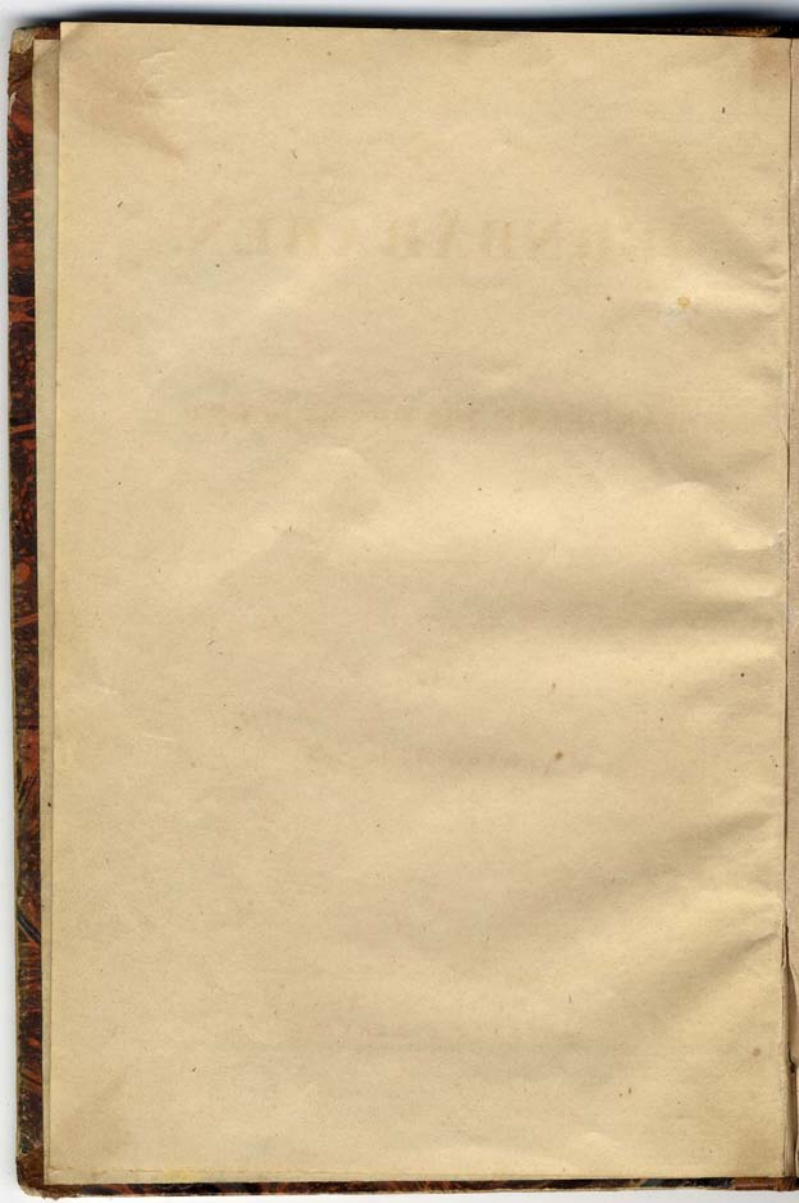

B1957/44

E. I.

B

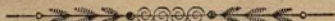

JERNBÄRAREN.

HÄNDELSE UR FOLKLIFVET.

AF

AUGUST BLANCHE.

NORRKÖPING.

ÖSTLUND & BERLING,

1843.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO

CHICAGO, ILL. U.S.A.

En liten oskyldig betraktelse.

(Tjenlig till inledning.)

Det är först under loppet af den sednare tiden man börjat i romaner och noveller framställa taflor ur det lägre svenska folklifvet. Bellman hade visserligen i sina odödliga sånger målat mycket deraf; men den drägt, han gaf åt sina figurer, var icke nog "gentil," för att kunna bereda dem en plats inom "förnämitedens" cirklar.

Läppar och hjernor, vana att till öfvermått befugas och berusas af Champagnens eller Bourgognens dyrbara perlor, skydde, liksom för pesten, all beröring med en mensklighet, som endast hade råd att vid det simpla finkel- eller ölglaset göra sig en glad dag.

Varelser, öfverallt igenom maskstungna af tidehvarfvets förfinade laster, häfde sig upp till skoningslösa domare öfver de lägre folkklassernas brott, dem merendels olyckan och nöden framalstrat.

Frossande af vällust på sidenklädda divaner inom boudoirernas myskdoftande väggar, bad man Gud bevara sig endast för drömmen om de boninger, hvar-

igenom stormen hejdlöst hviner och hvarinom det bleka lidandet qvider på sin halmbädd.

Man kunde ej föreställa sig en dygd under kommisjackan, en god tanke under okammadt hår, en oskuld under en uttrasad ylleklänning. Med ett ord, allt, som ej var "comme il faut," ansågs tillspillogifvet både af Gud och menniskor.

"Anständigheten kom och sederna försvunno," såsom Kellgren, sin tids förfinade son, sjelf måste erkänna. Anständigheten, ett slags "savoir vivre," ett instuderadt sätt att i yttre måtto föra sig skickligt och väl, var den nya aflatskrämaren, af hvilken man trodde sig kunna köpa syndernas förlåtelse i så stora portioner man önskade och ansåg sig kunna behöfva.

Den var en barbar, som ej kunde böja sig under salongernas regler, pladdra deras tomma språk och på ett "agreabelt" sätt införlifva sig med deras "små odygder."

Det bättre jaget så väl hos Kellgren som hos Leopold kunde visserligen icke underlåta att understundom uti sina i Svenska Akademien hållna tal förklara att salongslifvet andades förqväfvande icke blott öfver allt nationellt, så hvad seder som litteratur angingo, utan äfven öfver allt rent och sannt inom menskligheten; men med några värtalighetsparoxysmer trodde man sig hafva gjort nog. Man beundrade de Gustafvianska snillenas förmåga, att tänka sig in uti och digta om alla möjliga förhållanden här i lifvet; men man lefde och handlade aldeles som förr.

Sanningen och dygden hungrade och fröso, under det man vid lågande kaminer med tryffel och ostron matade samt med guld och siden smyckade lögnen och lasten.

Öfvermåttet af lyx och vällefnad framföder förr eller sednare till verlden ett stort, om ej just så väl-skapadt, barn, som heter: ledsnaden. Barnet som har Herkulis styrka i sina lemmar, förqväfver alla de drakar, "förnämitétens" Gudom utsänder, för att mörda det. Det växer upp, förfärligt till längd och bredd, och fyller snart helt och hållet praktens salar. Hvert skall då lyckans skötebarn taga vägen?

Hvart? — Jo man måste slå upp "döbattan-gerna," ja till och med de pikanta blinddörrarna — man måste ut och promenera sig i verlden, beqväma sig att inandas den luft, Gud fader kostnadsfritt består oss alla — man måste eröfra sig någonting nytt, om också detta nya vore en bekantskap från hvilken man förr bedt Gud bevara sig.

Utkommen i verlden, hvad ser man? Kanske en tiggare vid hvarje gathörn, kanske och en utmerglad stackare, som i block och handklofvar släpas från och till fängelset. Så blir man slutligen menskelig på gamla dagar.

Då man ej mera hartårar för en rörande dram, eller kan gråta af förargelse, kan det vara pikant nog att djupt i ögats vrår, kanske äfven i hjertats, efterleta några perlor för en lidande like, medan man söker i sin byrålåda efter några slantar till hans ögonblickliga hjälp.

Men man ledsnar snart på denna mensklighet "en miniature". Man vill vara gudaskön icke allenast i egna ögon, utan äfven i verldens. Så blir man menniskokär "en gros" — blir "filantrop" mycket "skicklig filantrop" i stor skala: Kopparslanten är för dunkel. Guldets lyser på mycket längre håll.

Ack! det är de rikes ledsnad, som de fattige mer än mången gång hafva att tacka för sin sparsamma glädje!

Visserligen händer det alltför ofta, att, när det så der ymnigt regnar guld, det faller något ojemt — faller på ställen, der ingen Guds välsignelse kan uppblomstra; men värre är dock beständig torka, och obetänksamheten förblifver i alla tider ett mindre fel, än snikenheten — en öppen hand alltid vackrare än en tillsluten.

Men genom detta de bättre lottades närmande till de sämre, uppkommer ett annat resultat, vida lyckligare för det hela — ett resultat som ej i guld kan uppskattas. Genom detta närmare upptäcker man mycket, som man aldrig ens drömt om. Den som icke kunnat lefva nöjd med allt, påträffar varelser, som lefva nöjde med intet. Bland lumporna lyser emot honom först en perla, som icke kunde upptäckas bland juvelringarna och perlbanden i den broderade sammetsasken derhemma. Denna perla är försakelsen. Att finna glädjens sol strålande i ett utmærgadt aule, under det att ogenomträngeliga måln betäcka en välgödd kind, är det inte för besynnerligt? — Försakelsen måste vara en sällsynhet. Det sällsynta är alltid dyrbart. Finnes det väl någon dyrbarhet, som ej den rike gerna beundrar, om han också icke har makt att tillegna sig densamma? — Så upptäckes småningom den ena perlan efter den andra, den ena dygden efter den andra och man finner slutligen det löna mödan, att gå ner i de mörka djupa schakterna af samhället, för att beundra det guld som lyser bland slagget — ja till och med att bryta ut skatterna, äfven om den fina handen något nedsmutas af arbetet. Man finner, att fattigdomen understundom kan vara rätt vördnadshjudande och att de penater, som vaka vid dess tröskel, icke alltid äro att förakta.

De för det hela helsosamma följderna af slika upptäcktsresor ligga tydliga för en hvar och behöf-

va troligtvis icke här vidare beskrivas. Nog af, in-
tresset för de lägre folkklasserna har blifvit väckt
och utgör kanske ett af vår tids ädlaste sträfvande,
motiverna dertill må nu vara hvilka som helst.

Berättelser ur detta slags folklif böra således
nu mera icke hänföras till sådana artiklar, som äro
quarantainsförfattningarne underkastade och tarfva följ-
aktligen ingen rökningprocess, för att kunna insläp-
pas inom våra förfinade sällskapskretsar.

Klädesdräkten kan naturligtvis icke alltid vara så
snygg och renlig; men författaren, för sin del åt-
minstone, känner heldre doftet deraf, än ångan af en
förskämd andedräkt från rosenläppar, som skorra fina
ord på alla möjliga moderna språk i världen. Han
dricker heldre källans rena våg ur grof krukomaka-
reskål, än gift ur den konstigt arbetade guldpokalen,
och hvar och en, som är rädd om helsan, gör helt
säkert detsamma.

Den lilla berättelse, som under namnet "Jernbä-
raren" härmedelst presenteras för allmänheten är grun-
dad på en verklig i Stockholm timad händelse, hvil-
ken, upptecknad af författaren i hans yngre dagar,
bland hans samlingar länge legat förvarad, väntande
på någon tjenlig utstyrsel, för att kunna visa sig ute
i världen. Det är med händelsen som med människan.
Någon beklädnad, om än aldrig så enkel måste den
hafva, för att blifva mottagen bland skickligt och he-
derligt folk. Filigrämsarbetet skall dock ej blifva så
tillskuret, att sjelfva hufvudsaken lider deraf.

I.

Blåa duken.

För icke så många år sedan vandrade tvenne unga män tillsammans ut efter Stadsgården, Stockholms lastageplats. Det var i Januari månad och vinterhimeln med sina många klara stjernor hvälfde sig öfver saltsjön, hvars strömdrag kämpade med den allvarliga kölden.

Här och der lågo några aftacklade skepp, men till detmesta var det tomt och ödsligt i den vidsträcktahamnen, der eljest andra tider på året ett lifligt handels- och sjölif erbjuda många vexlande scener åt den, som ej alltförmycket upptagen af hvardagslifvets enformiga bestyr, har tillfälle att se och begrundahvad som sker och händer under ens ögon.

De båda unga männen tycktes, att döma af klädseln, tillhöra handverksklassen. Den ena bar öfver en grof rock ett förskinn, som säkert pröfvat gnistorna från mer än en hofslagarehård och under hans fötter slamrade ett par träskor mot den hårda isgatan. När den rena månan någongång behagade blicka in i hans ansigte, skulle hon lätt nog kunnat svär-

ta ned sig mot det tjocka sot, som låg utbredd der-
öfver, och med hvilket smink hans händer likaledes
voro öfversmitade.

Hans följeslagare hade ett blått lärfts-förklä, här
och der skiftande af många slags färger, i likhet med
det slags uniform, en rättskaffens färgaregesäll brukar
bära under arbetet. Båda hade svarta läderkasketter,
djupt nedtryckta öfver pannorna.

De ord, de med hvarandra under promenaden
vexlade, tycktes dock icke vara särdeles befryndade,
hvarken med härden eller kypern.

"Det är inte utan en viss oro," sade färgaren,
"jag följer dig på dessa lustvandringar. Tänk om
någon skulle känna igen oss der vi stå raklånga
framför disken för att betala vår kostliga förtäring!
När jag nyss såg, hur det lyste i Rejsens källarfön-
ster, kände jag mig verkligt sugande. Finkelsupen
och dubbelölet i all ära, för att icke behöfva på för-
hand lofsjunga lutfisken och slarfsyltan, men det sä-
ger jag dig, min hedersbror, att det fordras minst
en butelj champagne, för att försona gommen och
strupen med de lidanden, som snart skola drabba dem
båda."

"Skymfa inte Blåa duken, min bror, innan
du lärt känna fru Strömquist och hennes ärtmjölspan-
kakor," svarade smeden, "ty jag försäkrar dig, att
du ska bli fullkomligt mätt."

"Mätt? — det är jag längesedan och det på
hela herrligheten — det fördömda förklä, det snär-
jer in benen på mig, och kallt är det så att hin
håle sjelf skulle frysa näsan af sig, fast den är varm
som ett glödgadt stryklad."

"Din dagdrifvare! denna arbetsdrägt du bär
borde stämna ditt sinne för allvarsammare betraktel-
ser. Hvad skulle du väl säga, om du till alla delar

skulle spela den roll, du åtagit dig i afton? Föreställ dig, att du ligger på knä vid en isvak, sysselsatt med att skölja garn och lärftstycken, sedan du kort förut stekt dig framför kypen — aj! — jag vrickade foten ur led på den satans trädskon! — vänta så länge tills jag får skrapa undan snön — jag skall väl ha mig en snufva till på halsen, innan jag ger mig, kan jag väl tro.”

”Mon tro det, du kropp af jern, du själ af Dannemora stål! finner du då sent omsider hur galen du är! den som skall studera folklifvet, bör åtminstone kunna gå på trädsko utan att vricka foten.”

”Alldeles falskt, min bror! ty i sådant fall vore ett studium ingen ansträngning, som det likväl måste vara för oss, förvekligade af uppfostran och vana. Gifve Gud, att våra mödrar, i stället för att insvepa sina barn i skinn från hufvud till fot, hade varit så kärleksfulla och rullat oss i snödrifvan hvarje vintermorgon, så hade vi ej behöft såsom barn, plågas af frossa och skarlakansfebrar, och såsom män, misshandlas af obarmhertige skräddare för våra dyrbara tulubbers skull!”

”Riddare af städet och blåsbälgen! jag ger dig tusan! du väcker mina mest sorgsna minnen, du talar om skräddare i allmänhet och pikar mig för min egen isynnerhet. Jag går heldre i borgen för dig i Bankostatens Enke- och Pupillkassa, än jag går med dig till Blåa Duken. Bror! jag är alls ingen romanhjelle, jag är en förnuftets människa, jag är extra ordinarie Kontorskrifvare i Kongl. Postverket. Du tjenstgör i Hofrätten, jag tål hvarken Hofrätten eller folklifvet, så stora motsatser till hvarandra dessa båda fakulteter än äro.”

”Din tok, du pratar dumheter, men du tänker bättre än du pratar. Att kunna spela en annan roll

än sin egen, smickrar alltid människan. Jag känner hoffröknar, som ännu vid fyrtio år skryta af att de vid tjugo års ålder spelt bondflickor så förträffligt och förvillande, att hela världen icke kunnat tro annat, än att de i hela sitt lif mjölkat kor och gått i vall med fåren."

"Bror Hofrättsnotarie! det är godt och väl att vara färgaregesäll såsom jag; men jag älskar ingen lyx i kulörer — jag vill inte vara en vandrande regnbåge i tjugo graders köld. Sjelfva himmelen skulle inte kunna framvisa en sådan. Jag vill inte vara för mer än sjelfva himmelen. Finns det ingen hyggligare restauration, än Blåa duken, som vi kunde gå in på?"

Utaf ofvan anförda samtal emellan de tvenne vintervandrarne finner man, att de, endast till det yttre tillfälliga skalet, voro handtverkare. Hvad kunde således vara anledningen till deras utevaro i en smällkall vinterqväll, så föga tjenlig för romantiska kärleksäfventyr? hvarföre buro de en sådan förklädnad och hvad kunde dessa "bättre mans barn," som det heter, hafva att heställa med Blå duken, hvilken, att döma af den ena personens utsago, måste vara en af dessa såkallade syltkrogar, hvarpå Stockholms stad är så rik?

Den som vill studera människor har snart fulländat sin kurs inom salongerna, der människor af allo makt sträfva att uppoffra sitt eget skaplygne, för att, så mycket sig göra låter, blifva hvarandra lika. Man konverserar med och komplimenterar hvarandra alltid med mask för ansigtet; men sällan eller aldrig tager man af sig masken, hvilken slutligen växer fast både vid ansigtet och själen.

Den vettgirige forskaren ledsnar snart vid denna evinnerliga karnaval. Han längtar efter fria och

naturliga utsigter, och hindra dimmorne honom att från höjderna åskåda lifvet, söker han dalarnas djup, som bjuder på mera klara, om också mindre stortade, föremål.

Edvard Jäger, e. o. Notarie i Kongl. Svea Hofrätt, tillhörde dessa veltgiriges antal och han besökte derföre flitigt hvarje ställe, der han trodde sig finna något mera än det alldagliga omkring honom.

Adolf Dahl, e. o. Kanslist i Kongl. Postverket och dessutom Jägers gamla skolkamrat, var denna afton honom följaktig, föranledd dertill mindre af samma håg, som lifvade vännen, än af vänskap, och nyfikenhet att lära känna, huru en så förhoppningsfull yngling, som hans vän, skulle bära sig åt bland en mängd hamnbusar och annat mensklighetens afskum. Men han hade redan, som vi sett och hört, ångrat sig på halfva vägen.

Hvad som mest kostat på honom, var att han nödgats omsluta sin fina, välbildade gestalt med en arbetares grofva kläder, ty han var en beundrare af sådant kläde som kostade 10 R:dr B:co per aln, och verlden i allmänhet gör detsamma.

Beundrade kavaljer! gå öfver Norrbro en vac-ker middag, klädd i vadmalsrock och med en slokig hatt på hufvudet. Verlden skall förvånas och tro dig vara galen, fastän den väl vet, att du ej har en skillings förmögenhet eller inkomst. Hoppa deremot på trottoirerna, glänsande som siden, och verlden skall icke förvånas, utan anse dig för en skicklig ung man, som bör göra lycka här i lifvet, ehuru den känner precis detsamma om dina vilkor nu som när du visade dig så styfmoderligt utrustad. Bli det slut på din kredit och öppnar gäldstugan sina gästfria portar för din person, skall samma verld till afsked ropa dessa tröstande ord till dig: "Det

var rätt åt dig, din junker! hvarföre rättade du inte mun efter matsäcken, din galning!"

Man är klok eller galen alltefter som världen finner för godt att bestämma det. Man är, enligt ett gammalt ordspråk, icke tjuf för det man själ, utan för det man ej kan gömma det stulna.

Men der hafva vi Blåa duken, der i grannskapet af Sista styfverns trappor blänker, belyst af månans strålar, den blåmålade bleckpålen, trögt vridande sig på sina hakar för den nordostliga vinden, som då och då med några fina snökorn, uppfångade ur isgatan, smyckar de gula bokstäfverna och zifforna derunder, som tillkännagifva för den nyfikne åskådaren, att Blåa duken är ett af de äldsta näringsställen inom det gamla Svealand.

De båda vännerna stannade utanför några trappsteg af sten, som ledde upp till en låg och smal dörr, på hvar sin sida om hvilken befann sig ett fönster med tillskrufvade luckor, icke täta nog, för att kunna innestänga ljusskenet och sorlet inifrån.

"Här hafva vi då vårt sökta paradys," yttrade sig Adolf Dahl, "här hafva vi roten af kunskapens träd på godt och ondt, såsom du behagat säga flerdådiga gånger — men hvad är det? — min sann, luktar det icke stekt fläsk — här bo då, Gud vare lof, menniskor! — jag älskar blommornas doft, jag tjuses af rosenångan från rena jungfruliga läppar; men ingenting öfvergår lukten af stekt fläsk! — Bror! låt oss skynda in! — jag börjar försona mig med ditt Eden."

Edvard Jäger beträdde trappstegen och öppnade dörren. Adolf Dahl nickade sitt farväl åt måne och stjärnar. De båda vännerna befunno sig mellan "skål och vägg," såsom det heter på gammalt traktörspråk, mellan Blåa dukens mörka väggar,

hvilka ihärdigt trotsade skenet af det ensliga tvåskillingsljus, som sparsamt tindrade från disken, obekant med målarens pensel, men beprydd med alla produkterna af Fru Strömquits kokkonst.

Fru Strömquist, mera fruktad än älskad af Stadsgårdens befolkning, var detta ställes enväldsregentinna. Rund som jordklotet, hade hon en näsa, väldig och skinande som solen. Hon utgjorde således ensam en hel konstellation, ty allt vred sig kring hennes näsa, hvilken det var fullt ut likaså vådligt att komma för nära, som det är för planeten, att för mycket närma sig solen.

Soldaten, som log åt prygelbänken; sjögasten, som trotsade stormens faser — båda darrade som asplöf, för ett ord från fru Strömquits läppar. Alla följde henne tysta och vörnadsfulla, liksom månarne sin planet.

Och ändå ägde hon en kvinnas hjerta i sitt bröst. Vid trenne särskilda tillfällen hade hon sökt beröfva sig lifvet af kärlek; men alla gångerna hade repet brustit samt dessutom vid tredje försöket spjellet och kakelugnen följt med till golvet. Detta föranledde en kostsam reparation och väckte hennes afsmak för döden.

Hennes man, i lifstiden spanmålsbärare, stor filosof under spanmålstunnorna, dignade under den hörda, som dagligen tryckte honom inomhus och när han en qväll för flera år sedan sjelfmant och godvilligt lade sig till ro på saltsjöns botten, så skedde det visst inte för kärleks skull.

Sådan herskarinnan. Nu några ord om Residenset.

Ett rum, utan andra väggprydnader, än den Al-freskomålning en beständigt inrykande kakelugn åstadkommit på de murade väggarne utgjorde sjelfva

källarsalen. Omålade bord och stolar, rankiga och med djupa märken efter stridslystne kunders knogar, fyllde rummets sidor. Bakom disken om hvilken vi redan ordat, höjde sig en väldig hylla, försedd med ölmuggar, glas och bränvinsflaskor af blandadt och mångfärgadt innehåll, tack vare mer eller mindre starka tillsatser af den välgörande sirapen.

Bredvid hyllan hängde en större svart tafla med kollossala ziffror af krita. Också var denna tafla den välbekanta kritans journal, det enda här i lifvet som bar några spår af Fru Strömquist människokärliek.

Midt på väggen var en liten dörr, som ledde till ett rum, dit vi snart nog komma. På dörren blänkte en grön glasruta. Derinne måtte Blåa Dukens aldraheligaste vara.

Vid våra vänners inträde, var det större rummet redan uppfyllt af kunder, hvilka, okonstlade till seder och klädedrägt, sökte armbåga sig fram till disken, knuffande hvarandra ganska hårdt och kännbart, utan att be hvarandra om förlåtelse.

Högt öfver sorlet och svordomarne höjde sig Fru Strömquists dundrande stämma:

"Sex skilling, din solvarg — huggar jag till, sa du — me si nu — en stor bläcka starkt, två strömmingar, ett kvarter svagdricka — sju skilling var det — tyckte du sex var för mycket — — nej tack ska du ha — tag tillbaks den der hackan — den duger inte — orden: "skall vara hängd" ä' borta — — hur mår hustru din Malmqvist — rask och kry kan jag se på dina ögon — kors hvad di ä' sönderklösta — lägg beck på så drar det — — var laxen skämd, sa du — man skådar inte en gifven häst i mun — du står på svarta taflan för det du tog i går — lär väl få se mig om huruvida jag nånsin får

det — — hvad har du med fingerna i brödkorgen att göra — tror du man går här och letar efter ben — — se så, fem skilling — har du inte pengar, din f—n — hit med mössan — bliga bäst du vill, der sitter han ändå du — — kors att hustru din bär hätt, Steenberg — sätt hatt på markattan, en markatta blir hon i alla fall — — jasad, är du här igen — när kom du lös — hur smakte vatten och bröd — tjugufyra skilling ska du punga hit med — du har inte ondt om mynt, ser jag — jo jo, ju mer man svälter, dess längre bli fingrarna — — stå fadder — kan inte ha den äran — är gummor åt tjugu ungar förut — — bläcklasse, om du inte låter fläskbiterna vara i fred, hugger jag tassarna af dej — —”

Under det fru Strömquist sålunda skötte sin rörelse, togo Jäger och Dahl plats vid ett bord, som stod ingången närmast och var det enda lediga. Från de öfriga borden språkades vidt och bredt, utan att de högljudda enskilda samtalen störde hvarandra. Inga hemligheter tycktes härstädes vara till finnandes. Bränvinsglasen och ölmuggarna klingade mot hvarandra mellan högar af kortlekar och s. k. Dominospel.

De båda vännerna, som ännu ej fått sig något till bästa, lyssnade till de ord som från rummets alla vinklar och sidor, stormade mot deras öron.

Första bordet:

”Hör du, Kalle, hvad ska du göra i morgon?”

”Hvad jag ska göra? jo först ska jag draga opp båten, sedan laga brandstegen och slutligen köpa en tunna tjära — skulle tro att det hinner till det.”

”Jo jo men, du har mycket i ditt hufvud du — du har båten, brandstegen och en tunna tjära.”

Andra bordet:

”Karlqvist var oppe i dag för Pelisen, det vet du kanske inte — han pratade mycket med lagman

och det var ord och inga visor, må du tro. Hvarför har du stulit igen? frågade lagman — för det jag inte hade något annat att göra, svarde Karlqvist — men hvarför arbetar du då inte din slyngel? — jo, för det att intet arbete är att få — ner i kurrån med dig — tackar ödmjukast, nådig lagman, ty nu slipper jag åtminstone frysa — svälta kan jag förut — många goda bekanta träffar jag — är sämjan god, är rummet stort — tack, nådig lagman!”

”Bra svaradt; men i alla fall, för tusan dj—r, är det väl tusen gånger bättre att svälta ihjäl som hederlig karl, än lefva som en skälm. Jag tror vi ta oss en sup på fisken — fru Strömquist, långa bit två klara — men inga sirapskarameller, utan två rifjern, som stå med ena ändan i magen och med den andre i gommen, liksom Jacobs stege — du känner ju historien om Jacobs stege?”

Tredje bordet:

”Hör du, min käre Lundström du, du måtte vara mej en sakramenska bof.”

”Nej, jag är bryggardrång hos Westin på Hornsgatan.”

Fjerde bordet:

”Hur är det med dej, gamle vindragarolle, du ser ut som du ätit opp nådåren för räfven — förbanna mej, tror jag icke att du pumpar tårar på sillbiten!”

”Tårar? — hur ska jag kunna gråta, när korpgluggarna ä’ igenkittade? jag har ju en grå stare på hvardera ögat — ha, ha!”

”Inte har du just varit någon lycklig ost i dina dar, gamla Olle — det har allt varit bra svårt för dej, stackars gubbe.”

”Ödet har alltid varit min lott — ödet kastar terningar med menskorna — jag fick en zinka dus

på min lott — nu är jag blind, men inte kan jag hänga mig för det — jag ser inte hvar spiken sitter.”

Femte bordet:

”Såg du tunnbindarn som gick till döden i morse?”

”Nej, jag har ju stått hela dagen och skåttat snö vid Maria kyrka — nå, såg han ledsn ut?”

”Ledsen? hur f-n kan man vara ledsn, när man är säker på att bli salig! ingen är så tvärsäker på sin salighet som den, som mister nacken — så säger presten.”

”Då vore det skäl för hvar och en att slå ihjäl sin nästa.”

”Vet du hvad tunnbindarn sa åt presten, när processionen och hela rukan kom till tulln?”

”Hvad sa han?”

”Det är ett förfaseligt ruskigt yrväder, herr pastor, sa han.”

”Nå hvad svarte presten på det?”

”Jo så här svarte han: visst är det ruskigt, min vän, men lycklig du som slipper gå tillbaka; sa han.”

”Var han inte blek om nosen i alla fall?”

”Kan inte säga — när de kom fram till spetsgården, så tog presten tunnbindarn afsides och sa åt honom så här: adjö med dej nu, min beskedlige gosse.”

”Vacker beskedlig gosse, som klöf skalln på hustru sin och skar halsen af svägerskan!”

”Bryt inte af mej, din brända anka! — adjö med dej min beskedlige gosse, sa han, och när du kommer till himlen, så helsa från mej till fader Abraham, Doktor Luther och salig Arndts, sa han.”

”Det är, tunnor tusan hvad presterna kan göra folk saliga — jag undrar om de bli saliga sjelf!”

”Det vete f-n.”

Sjette bordet:

Det var just vid detta bord, som Jäger och Dahl tagit plats, lyssnande med uppmärksamhet på ofvananförda och dylika samtal, som fördes i krog-rummet. Träffande anmärkningar öfver personer och saker äro för ingen del sällsynta bland det lägre folket. Ofta nog finner man der en humor, som man får leta efter bland de högre samhällsklasserna. Allt hvad som kommer, kommer osökt och utan minsta effektsmakeri fram. Det sundæ förnuftet är på de lägre punkterna icke så utsatt för förvillande väder-vexlingar som på de högre. Rättskänslan bland det sämre folket har ej att kämpa med så många sidobeträkningar och yttre inflytanden, som bland det bättre. Rättskänsla och en dermed förenad godlynthet bo i djupet af svenskens hjerta och göra sig gällande vid alla möjliga tillfällen. Derföre ler han och har alltid ett roligt infall på läpparne, äfven under det tyngsta arbete och den ihärdigaste nöd. För ett godt och vänligt ord får man honom att springa i elden för sig.

Men allt detta är han, innan han fått för många supar i sitt hufvud, ty då skall man ej mer kunna igenkänna honom. Han är oregerlig, vildsint och söker slagsmål. Men bränvinets rysliga verkningar ompredikas i alla landsändar och behöfva derföre ej fylla denna lilla berättelse.

Till det sjette bordet närmade sig en verklig smedgesäll. Männer af samma yrke känna sig alltid dragne till hvarandra.

”Hern är smed,” sade han till Jäger, ”det kan jag se på huden och hofslagare tillika, det kan jag se på märkena efter sömhufvuna i förskinnnet.”

"Jo jo men, så kniper det till att vara," svarade Jäger.

"F-n så krystiljöst, att vi inte råkat hvarandra förr — jag är hofslagaregesäll och arbetar hos Berlin här på söder — hvar arbetar hern?"

"Hos Olsson på norr."

"Och hvad skäller de hern för?"

"Jag heter Tunman och kom för några dar se'n från Götheborg, der jag lärt ut och gjordt mitt gesällstycke och tänker nu med det första förena mej med herrar gesäller i Stockholm."

"Jag tror vi ta oss en liten pinne tillsammans — hör hit — tre supar med tilltugg och engång öl — men sinka inte på hasorna, fru Strömquist."

Den beställda anrättningen framsattes.

"Schål bror! mitt namn är Pihlman, mig till heder och ingen till skam."

De båda smederna klingade och skakade hvarandras händer.

"Hvad f-n! du har ju fingrar som en mamsell!"

"Jag har nyss haft nerffeber," inföll Jäger i det han gömde högra handen under bordet och bet sig i läppen, för att dölja verkningarne af det alltför hårdhändta brödrataget.

"Hvad är kamraten din för en juvel, bror Tunman?"

"Färgare till lif och själ," svarade Dahl, som började finna sig road af uppträdet.

"Färgare? — ja så — men hur är dët? — herrar färgargesäller plä ju vara för fina om nosen, för att gå på krogarna, som annat hederligt folk — schål, bror färgare! tycker du inte ändå att den svart färgen är den vackraste?"

De båda nya bröderna söpo med hvarandra och deras händer möttes; men Dahl, försigtigare än sin

vän, lade knytnäfvén i smedens breda hand hvarigenom han också gick helskinnad ur skrufstället.

"Hör du, Tunman, hur många söm kan du smida af en och samma hetts?"

"Tre, min kära bror!"

"Bara tre, din arma anka, — jag smider sex utan att ens behöfva dra andan deremellan — — hör du, hur många gånger behöfver du stuka en svanhals innan du får den färdig?"

"Stuka den? åjo — så der — efter omständigheterna, min hjertans bror!"

"F-n i dej och dina omständigheter — hur många hästar har du sömstuckit i dina dar?"

"Ungefär så många som du åkit efter, bror Pihlman."

"Jag tror du slänger käfft bättre än du smider — kan du dra fingerkrok, mamsell lilla? — hör du, ser du den här gropen midt i pannan på mej? — vet du hur jag fått den? — när jag var i läran hos Ekeberg i verlden — du har väl hört talas om Ekeberg — gaf han mej med hammaren ett slag i pannan — men hårdt mot hårdt, sa kämpen, stötte hufvudet mot muren, den hammaren är icke härdad, som spränger min skalle — men ni sitter och torkar, små gossar — fru Strömquist, tag hoftången ifrån köttknifven och räck hit tre stycken piliknarkare till och en mugg dubbelöl som står i mantal."

Befallningen åtlyddes.

"Schål gubbar! — hvad nu! — hvad gör du din färgarsjäl? — sitter du och skalkar! — hjerta i min talg, tror jag icke du med flit spillde ut bränvinet bakom bordet! — der har du en halskaka för omaket!"

Och dermed gaf smeden vår vän Dahl ett så kraftigt slag i nacken, att näsan slog i bordet och sprang i blod.

Dahl glömmande att tålmodigheten äfven hörde till hans roll för aftonen, rusade upp från stolen och betalte sin vederdeloman ungefär med samma mynt, ty Dahl var öfvad slagskämpe ifrån Upsalatiden och dessutom flitig besökare af Lings gymnastik.

Ett knytnäfsslug, utdeladt och återgifvet på en krog, är en elektrisk gnista för alla närvarande. Kunderna rusade upp från sina bord och blandade sig i den allvarliga leken.

Jäger, någorlunda van vid dylika uppträden, sökte mäkla fred och lofvade bjuda hela laget på bränvin; men detta fredsord, som otvifvelaktigt skulle hafva förlamat de upplyftade armarna, hördes ej bland skriket.

"Han vill inte suppa med mej," skrek smeden, "han är stursk! han slår ut bränvinet bakom bordet!"

"Slår han ut bränvinet bakom bordet!" ropade fru Strömquist, som trängt sig fram bland sina rusiga kunder; "går det inte i honom kanhända? — bättre folk än han har smakat det — skäms du inte karl! kanske jag lagt förgift i bränvinet din glop!"

Dusintals armar höjde sig, vid dessa ord, mot den stackars Dahl.

Jäger, som icke heller var någon dufunge i kroppskrafter, parerade med väldiga armar de många slagen, men Gud vet, hur det slutligen gått med honom och hans kärlek för folkklifvet, om ej i detsamma krogdörrn öppnats och derigenom inträdt en man, som på ögonblicket var midt i hopen och mejade ned angriparne med ett enda tag af sina långa armar.

"Blyges ni inte, era pickelhäringar," ropade han med en stämma, snarlik dånet af en aflossad kanon; "ska ni så många anfalla en enda — ä' ni svenskar ni, ert begage!"

Och dervid fattade han tag uti smeden Pihlman, som stod närmast skränande värst af alla, och kastade honom, ungefär som man kastar en vante, tvers öfver den raglande skaran, som dervid ryggade några steg tillbaka och tillkännagaf sin beundran för detta prof af jättekrafter medelst starka uthållande hurrarop.

II.

Jernbäraren.

"Du kom just i behaglig tid, Axelson," sade Jäger till jätten, som helt lugn vecklade upp sin tobaksrulle och deraf nöp en väldig bit som hastigt försvann under ett par ännu väldigare läppar.

"Folket är rent af förbannadt," svarade jätten, "när det råkat få något förmycket i sitt hufvud. Det är inte första gången jag sett, hur alla kasta sig på en enda, liksom bromsarna på en häst. Trefaldighetsnatten i fjol var jag vid Uggleviken och då såg jag en gardist, som ensam slogs emot en klunga af minst hundra karlar, gesäller, sjömän och Gud vet icke allt för slags folk. Utan mitt biträde hade helt säkert den arma saten blifvit både plockad och skållad. Men låt oss gå in i kabyssen der, så få vi prata litet på qvällqvisten."

Jätten åtföljd af Jäger och Dahl, marcherade rakt åt dörren med glasrutan och alla tre slogo sig ned på

en liten brunmålad pinnsoffa, hvilken tillsammans med några snyggare stolar och ett bord utgjorde det lilla rummets hela möblering.

Dahl, förvånad öfver det vänskapligare förhållande som syntes vara rådande mellan hans vän och den nykomne kroggästen, betraktade med serdeles uppmärksamhet denne sednare.

Med en förståsiggpåares visshet anmärkte han för sig sjelf att han aldrig tillföre haft för sina ögon en mera kraftfullt byggd gestalt.

Han syntes vara vid 40 års ålder och höll nära 7 fot i längden. Om hans skuldra icke, liksom salig Odins, var "milsbred," enligt Tegners beskrifning, så var han dock nog väldig, för att bland en hel mils befolkning väcka en välförtjent uppmärksamhet. Armarne skjöts ut från skulderbladen, liksom tvenne knöliga grenar från en seklergammal jernek. Benen tycktes, i förhållande till den öfra kroppsdelen, icke äga samma muskelrikedom, hvilket torde härleda sig deraf, att det förnämligast var den öfra delen som mest pröfvades och härdades af arbetets ansträngning. Hans ansigte var vackert, ehuru väl mycket väderbitet, och ur den frimodige blicken lågade förstånd och känsla i den innerligaste förening.

Den herkuliska arbetarn var klädd i jacka och byxor af grått vadmal, men ofvanom den svarta skinnhalsduken framstack snibben af en grof men ren skjortkrage.

Läsaren har utan tvifvel gissat, att just denne person är hjälten i vår berättelse — jernbäraren.

Det torde ursägtas oss, att vi begagna detta tillfälle för att i några rader teckna den arbetsklass, till hvilken vår hjälte hör.

Jernbärrarne, sysselsatte med att vid Stockholms jernvåg mellan kl. 6 och $\frac{1}{2}$ 1 förmiddagarne samt från kl. 3 till 9 eftermiddagarne, vår-, sommar och hösttiderna, ut- och inväga jern, bilda en slags tjänstemannaklass till ett antal af 165 man, fördelade i 11 rotar, med hvar sin rotmästare, som, vald inom roten, har 15 man under sig. Vi anförde att de äro tjänstemän och det på den grund att hvarje jernbärrare af Stockholms stads Drätsel-Commision erhåller fullmakt på sin befattning och utlöser sitt konstitutorial för 3 R:dr B:co. Det är alltid god tillgång på sökande till ifrågavarande tjänst, ty en jernbärrare som är flitig och hårdar ut med sitt tunga arbete, kan under de årstider, då farleden är öppen, förtjena sina 2 R:dr B:co om dagen, utom de sportler han kan bereda sig genom den så kallade "skälverkningen," bestående i sådant arbete, hvarigenom jern flyttas från den ena "Posten" till den andra inom "Vågen." Den sökande, innan han varder antagen, måste underkasta sig vissa så kallade pröfvoveckor i "Vågen" och genomgår han dessa med oskadade lemmar, blifver han vederbörligen konstituerad jernbärrare. Mången tröttnar dock under dessa pröfvoveckor och träder sjelfmant ur kandidaternas leder. De första dagarna äro naturligtvis de värsta, innan skinet på den axel, som uppbär jernstången, blifvit afnött och ett nytt af tjockare beredning kommit i stället. Öfver jernbärrarne står en så kallad älderman, en tjänsteman, som, dertill förordnad af Drätsel-Commision, för denna sin befattning aflönas årligen med 600 R:dr B:co. Honom åligger att hafva ett slags husbondevälde öfver jernbärrarne och att hvarje lördag aflöna dem efter som de under veckans lopp gjort sig förtjente af, hvilket kan vara mycket olika, så väl till följd af trafiken som

af egen flit. Arbetsförtjensten beräknas efter 2 skillingar och 5 runstycken för hvar skeppund jern som in- eller utväges under hela veckan. Jernbävarne upp- bära visserligen sjelfve hos Grosshandlarne sina penningar på grund af s. k. "dragarsedlar," hvilka, utgifna af en, under Aldermannens förmanskap stående bokhållare, innehålla förteckning på allt det jern, som under veckan blifvit vägfördt. Pengarna lemnas dock till Alderman, som beräknar hvad som bör komma på hvar och en samt derefter aflönar alla. För honom uppgifver Rotmästarne, hvilka och huru många af hvarje rote varit under arbete samt om någon insjuknat, i hvilken händelse den sjuke erhåller hälften af den arbetsförtjenst, honom tillkomma bordt, men den återstående hälften fördelas på de öfrige. Något af arbetsförtjensten måste de insätta i den s. k. jernbävarrekassan, hvaraf de på gamla dagar eller när de blifvit orklöse, åtnjuta viss procent. Vanligtvis kvarstanna de då såsom vaktgubbar, hvilkas göromål är att stänga och rengöra vägen.

Jernbävarne bära jernet öfver ena axeln på en jernbeslagen lapp af läder och de ombyta aldrig axel hvarigenom kroppen blifver något snedvriden, så att man vid första ögonkastet på en jernbävar kan säga, hilkendera axeln han oppoffrat åt tjensten. Manufakturgods köres på kärror.

Det faller af sig sjelft, att ett så tungt yrke skall på längden vara menligt för helsan, enär bröstet genom den starka tryckningen hårdt angripes. Också hinna högst få någon högre ålder. Dock träffar man en och annan af dem, hvilkas skuldror ej förr svigta, än när årens oemotståndliga börda förenat sin skeppundsvigt med jernets.

I allmänhet äro jernbävarne ett fromt och beskedligt folk och på sednare tider har det lyckats de-

ras förmän att väcka och underhålla ambition bland dessa jernkarlar. De hålla ett vaksamt öga på hvarandra och begår någon, hvilket likväl sällan händer, något snedsprång af oärlighet, ansättes han derför hårdt af sina kamrater och måste omvända och hätra sig, så framt han ej vill blifva ut- och invänd af jernhårda händer. De äro, i likhet med allt annat lägre folk, gudfruktige och gå hvarje Söndag i kyrkan, vid hvilka och dylika högtidliga tillfällen de utmärka sig för sina snygga kläder och ett städat uppförande. De ogifta, som vanligtvis flitigt besöka krogarna, hafva sällan någon hehållning af sin arbetsförtjenst, ty allt skall gå åt till bränvin. De gifta deremot stå sig mycket väl och besökas dagligen af sina hustrur, som medföra matsäckar åt sina män, hvilka således ej behöfva lemna "vågen" förrän om aftnarne, då hvar och en går hem till sitt, att njuta den behöfliga hvilan. Deras föda är stadig och består till det mesta af kött och fläsk.

Om vintrarne, då "vågen" icke mera erbjuder någon sysselsättning och arbetsförtjenst, gå de merendels i arbete hos Bryggare, varande alltid mycket eftersökta och anlitade.

En jernbärare, som är det minsta mån om sig kan således ganska godt berga sig jemte de sina och äfven för framtiden hafva en sparpennig, tillräcklig för beredandet af en bekymmerfri ålderdom. Men bränvinet, såsom vi nyss nämde, det välsignade bränvinet följer jernbäraren, liksom rosten jernet.

Nycterhetsifrarne, hvilka — det måste man med beundran erkänna — lemnat ingenting oförsökt — hafva äfven kastat sina blickar på de der väldiga rostfärgade gestalterna, som slamra med sina jernstänger i "vågens" djup; men alla försök hafva strandat mot dessa jernviljor. Man berättar, att för någon tid se-

dan en proselyt derstädes blifvit gjord, men som varit nära att gå under på försöket, hvarföre han återfallit med fördubbladt nit i sin gamla synd. Att han inte förmådde blifva martyr för den goda saken, må vi emellertid icke förtänka honom.

Bränvinet har blifvit den simple arbetarens behof och förströelse. Det är illa, mycket illa, men om vi främtaga honom det, hvad vilja vi gifva honom i stället? — våra nykterhetssammankomster kanhända, dem inga andra besöka än de som ej behöfva det? — våra nykterhetsskrifter då, som den fattige arbetaren ej har tid att läsa? —

Vi, samhällets guldgossar, vi hafva våra spektakler, konserter, danssoireer, middagar, soupeer, spelpartier och mycket annat godt, som ej så noga kan specificeras. Dagakarlen har sitt snus och sitt bränvin. Vi behöfva inte tugga snus, så länge vi kunna röka Havana-cigarrer; vi behöfva inte suppa bränvin, så länge vi kunna skölja strupen med Chateaux Margeaux.

Fordren då inte af de lägre klasserna uppoffringen af allt då de bättre icke kunna underkasta sig uppoffringen af ett enda. Det är svårt, rysligt svårt, det medgifva vi. Men hvem kan hjälpa det? — ingen så framt inte Gud Fader vill sända öfver jorden en ny syndafloed och tvinga oss alla, både höga och låga, att dricka vatten — bara det klara oblandade vattnet — liksom han gjorde i Noaks minnesvärda tider!

Men vi glömma Blåa Duken och kabysens-treune passagerare.

På det lilla framför soffan placerade bordet stod omgifven af trenne höga spetsglas, en boutelj Punsch, hvilken, när den flödade i glaset, på afstånd liknade Ananaspunschen, detta de lysande kaffeernas non plus ultra; men smakade man derpå, fann man, att det var citronens innanmäten, som, tack vare fru Strömquists

smak, fått stanna qvar bland de öfriga ingredienserna. Punschreformationen inom vårt fädernesland hade ej ännu hunnit ner till de simpla näringsställena. Ännu fortfor der citronen att vara bufvudsaken, näst vattnet likväl, ty af arraken fanns föga, nå det är ju också rätt och billigt. Hvad har packet att göra med arrak, som håller 12 grader och konjak, som håller 15? — Låt det der sällskapet nöjas med sitt finkel, som hin- ner till 3. Hvad för slag! — Nej, bort äfven med det! — Förskämdt öl och svagdricka kan vara nog åt des- sa krabater!

"De här vinterqvällarna," yttrade sig Jernbära- ren, "äro lika tråkiga som långa, isynnerhet för en arbetare af mitt slag, som måste suga på ramarna, när det behagar vår Herre att sätta p för sjöfarten."

"Men en jernbärare," inföll Jäger, "behöfver icke heller om vintren sakna arbete och för dig, Axel- son, bör det väl vara lätt nog att få det."

"Nå, för tusan, ni måtte väl inte tro, att jag ligger på latsidan heller — kan ni gissa hvad jag sys- selsätter mig med under en årstid sådan som denna? — jag väfver strumpor — ni skrattar — må så vara, men sannt är det — och lustigt måste det se ut, det med- ger jag, när en sådan grobian som jag sitter i väf- stoln och låter skottspolen dansa i en hand, van att handskas med jerustången."

"Nå lönar det sig," frågade Dahl.

"Inte just särdeles, men man behöfver åtminstone inte sjelf gå barfota."

"Är du aldrig road af att läsa?" frågade Jäger.

"Hvem är inte road af det? men ser ni, gubbar, när skall en arbetare läsa?"

"Axelson har rätt," inföll Dahl, "och därför är det lyckligast för arbetaren, så framt han vill berga sig, att låta böckerna vara — allt hvad han behöfver

är en stark och frisk kropp, härdad vid arbete och mödor, och har han någon ledig stund, behöfver han den nog för hvilat — att läsa vore ett arbete mera, med hvilket han svårligen skulle stå ut."

"F-n i dej, färgare, du talar som du vore en fint uppfostrad man! har då arbetaren ingenting annat än sin kropp att sörja för? — han har väl också en själ så liten den än är — — så framt han inte vill dö som en hund, när han far hädan, bör han väl så mycket sörja för sin själ, att den ej alldeles krymper i hop och torkar bort medan han lefver — — inte kan det vara ett arbete att läsa; men konsten att väl använda hvad man läst är möjligvis arbetsamt nog. Jag läser så ofta jag kan och det roar mig mycket — att använde hvad jag läst, kommer aldrig i fråga och derföre befarar jag ej något nytt arbete."

"Nå hvad läser du för böcker?"

"Jag läste, att börja med, många gudliga böcker; men derpå ledsnade jag — man gjorde Gud Fader så krånglig, att jag hade bra svårt för att känna igen honom — man predikade om frälsarens många under i det förlofvade landet, liksom man behöfde andra under än dem man dagligen har omkring sig."

"Ve mig, tror jag icke du är rationalist," utropade Dahl skrattande.

"Hvad f-n är det för ord i en färgares mun! det låter lärt utaf tusen! jag kommer ihog att jag såg samma ord i ett tidningsblad, som jag köpte häromdagen — hvad betyder det?"

"Ja så, du läser då tidningar?" tillsporde Jäger.

"Ibland, och när jag läst tidningar och sett deruti, hur man än angriper och än försvarar de höges åtgärder, har jag tänkt ungefär så här: när de bildade göra sig skyldiga till så fula saker, hvarföre fördömmar man då så hårdt det sämre folkets felsteg,

som oftast ske af oförstånd? och om beskyllningarna äro orättvisa, hur lyckliga måste ej de anfallne vara, som ha tillfälle att försvara sig och få förklara sina gerningar! — År 1823 uppkom ett myteri i Jernvägen bland arbetsfolket. Jernbävarne hade en vecka förtjent ovanligt mycket på utvägningen af Engelskt ståljern, ty de betaltes både för ut- och invägning, ehuru de icke hade annat att göra, än transportera godset från ena fartyget på det andra, i stället för att bära det först in i vägen och sedan ut derifrån — de fingo, med ett ord, dubbel betalning för enkelt arbete — det var en riktig högtidsdag för alla. Men följande vecka kom och allt återvände på gamla foten och ingen dubbel betalning hördes af. Då började folket under knot efterfråga orsaken dertill, men afsnästes med hårda ord, som ännu mera ökade förbittringen. En stor del af mina kamrater rusade då opp till Poliskammaren och klagade. I stället för att undersöka i hvad mon klagomålen härledde sig från orättvisa eller misstag, häktade man de ifrigaste och körde bort de öfriga.”

”Och du, Axelson?” frågade Jäger.

”Jag låg då sjuk, ty annars hade olyckan inte hänt; men för det att nu ingen fanns på stället, som med några goda ord och lämpor ville höra det stackars folket och förklara hvad som kunde förklaras och rätta hvad som kunde rättas, så ansågos de alla som upprorsstiftare och straffades hårdt därför. Det fanns ingen tidning som försvarade mina stackars kamrater.”

”Nå, när du blef frisk igen;” sade Dahl, ”så sjöng du väl ut dina tankar, så att posterna i jernvägen ramlade dervid.”

”Jag tänkte göra det, men då jag besinnade, att om jag sjöng aldrig så starkt, sutto ändå bommar-

ne kvar utanför mina kamraters fängelse, så teg jag visligen, i stället för att väcka hämnden, som kunnat förorsaka ännu större olyckor."

"Deruti gjorde du både rätt och klokt," anmärkte Jäger.

"Hvar bor du?" frågade Dahl, "det skulle vara roligt att helsa på dig en gång."

"Jag tar aldrig emot någon hemma hos mig," svarade Axelson kärft.

"Axelson och jag äro gamla bekanta," yttrade Jäger, "och vi ha många aftnar träffats på detta ställe och språkat med hvarandra, men aldrig har han sagt mig hvar han bor eller bjudit mig hem till sig."

"Aldrig har jag frågat er hvar ni bo, eller bjudit mig sjelf till er," svarade Axelson, undvikande.

I detsamma hördes ett högljudt gräl från det yttre krogrummet, hvilket föranledde gästerna i det inre, att närma sig dörren, för att genom rutan se hvad som var å färde.

Utanför disken stod en liten sotarpojke, sträckande sina svarta händer emot fru Strömquist och ropande med gråtande hes stämma:

"Söta fru, ge mej igen min mössa! ge mej igen min mössa!"

"Betala supen du tog, din stryker," skrällde fru Strömquist, under det hon med en lång knif karfvade sönder ett stort köttstycke.

"Om jag kommer hem utan mössa," fortfor sotargossen, "får jag så rysligt med stryk af mästar'n och gesällerna."

"Gör godt i tjufköttet på dig," tröstade krögerskan.

"Gör det godt? herre min Gud!" jemrade gossen, "jag har i förmiddags blifvit så piskad, att jag inte har en hel fläck på hela min kropp — se här, se här, ska ni få se!"

Och dervid kastade sotargossen af sig jackan och den trasiga svarta skjortan, visande för sällskapet en naken rygg, öfverallt sönderslagen och blodig.

Gästerna raglade upp från sina stolar och närmade sig disken, för att betrakta det blodiga skådespelet.

"Tusan dj—r!" ropade en sjöman, i det han sväljde en stekt strömming otuggad, "hvem har slagit dej så, din lilla skorstengast?"

"Jag var och sota i ett hus vid Hornsgatan i morse," svarade gossen, skälvande i alla leder, dels af smärta, som klädernas aftagande förorsakat, dels ock af tanken på sin mössa, "men si pipan var så trång att jag inte våga mej opp deri — då stack mej gesälln i fötterna med knappnålar, för att jag skulle gå opp — jag försökte, men föll ner igen, för si det var så trångt att det inte stod till att röra hufvut en gång — då slog han mej med linan så att jag kröp på köksgolfvet som en mask."

"Talte du inte om'et för mästarn, din svartolle?" hördes ur hopen en stämma.

"Visst talte jag om'et för mästarn, men si då tog han en tjock tågända, som låg i vrån, och piska mej mycket värre, för han skulle göra mej smaler och nätter, sa han."

"Storm och sjögång!" röt sjömannen, lutande sitt hufvud öfver den sargade ryggen, "stryk skadar inte, skadar aldrig — men slå ett barn, som ej är längre än min arm — hade jag din mästare och gesällen om bord, jag skulle basta dem, så att huden skulle bli som ett sköre — jag skulle tvinga dem att krypa igenom fänghålet på en kanon — — fru Strömquist, långa åt pojken hans mössa, annars blir det skorstenseld i er näsa innan ni somnar."

"Långa hit betalning för hvad du sjelf tagit in," genmålte krögern; "men si nu — sexton skilling, sjöman Viger — ro hit med pluringarna eller blanklädershatten i pant."

"Långa åt pojken mössan," ropade sjömannen, slamrande i handen med tvenne sexstyfverslantar, "eller sätter jag styrbord om fruas näsa en krona och babord en klafve."

"Undan fråu disken, pojke," ropade fru Strömquist till sotargossen, "och packa dej på dörren genast — det snögar ute och kommer du väl ut, så har du för inte en hvit mössa så vacker, att du ska se ut som en ljusens engel."

Krögern vände derefter sitt ansigte mot sjömannen, för att äfven gifva honom ett godt råd, då i detsamma de båda sexstyfverslantarna, slungade af sjömannens hand, med sina krönte kopparmunnar kyste hennes läppar med den förvånande verkan, att hon inte på en hel minut förmådde öppna dem. Men handling är bättre än ord, tänkte hon förmodligen och grep derföre tag uti en tom ölbutelj, den hon kastade midt i sjömannens ansigte.

Sjömannen, träffad af buteljen, hvars tomhet icke förbättrade omständigheterna, gjorde ett skutt till disken och lät sin breda hand lefva i fru Strömquists grånade hårlockar.

Fru Strömquist, som insåg att det ej är med en kamm af tio sjömansfingrar man kan ajustera ett gentilt fruntimmershufvud, stötte sin långa knif midt igenom sjömannens högra arm, så att en stråle af blod kastade sig öfver disken och de derpå ordnade anrättningarne.

Stridens och hämdens underjordiska makter skakade sina bloss öfver Blåa Duken.

Sjömannen var beledsagad af flera kamrater. Fru Strömquist hade ännu flera vänner omkring sig,

hvilka, för att vinna hennes gunst och bereda sig ett gränslöst rum i hennes hjerta och på den svarta taflan, voro beredde att strida och dö vid hennes sida, en och annan kanske under den förhoppning, att under oredan och villervallan kunna nå samma svarta taffa, för att utstryka sitt namn och sålunda, anspråkslöst nog, beröfva odödligheten detsamma.

Bord och stolar kullkastades, glas och talrickar slogs i tusen bitar mot golvet, svordomar och knytnäfs slag framkallade och besvarade hvarandra.

De trenne gästerna, som från det inre rummet sågo och hörde detta våldsamma och blodiga uppträde, beredde sig att gå ut, för att antingen stilla oväsendet eller komma ut på gatan, så vida det första ej lyckades, då dörren till yttre rummet våldsamt uppkastades och in från gatan skyndade polisbetjenter, i spetsen för flere stadssoldater med dragna huggare.

Deras ankomst, långt ifrån att förqväfva slagsmålet och oväsendet, gaf detsamma mångdubblad fart, ty de båda partierna, som deraf funno sig lika obehagligt störda i sitt oskyldiga nöje att bulta sönder hvarandra, vände sig nu gemensamt emot den allmänna ordningens och säkerhetens upprätthållare, hvarigenom bataljen naturligtvis fick en mera storartad karakter.

Fru Strömquist, med knifven i högra handen och ljusstaken i den venstra, retirerade bakom disken, kallande himlar och helveten till domare öfver de krossade talrickar och glas, som bildade en hög piedestall under krigsgudinnans fötter. Från den ståtliga hyllans flaskor och porslinsmuggar störtade vårflooder af öl och bränvin. Alla krigets fävor tycktes denna afton hafva stämt möte inom Blåa Dukens åldriga draperier.

Under detta tumult i det yttre rummet voro de trenne gästerna uti det inre i ganska stor förlägenhet. Jäger och Dahl fruktade på det högsta att på något sätt blifva inblandade i en affär, som kunde föranleda till kallelse och stämning inför Kongl. Polis-kammaren, enär osäkert vore, huruvida berömdhet ville antaga deras berömvärda kärlek för folk-lifvet såsom skäl för deras vistande på ett så illa känt ställe, helst de nyss sjelfva varit hjeltar i en dylik lek.

Jernbäraren stod med armarna i kors och betraktade småleende sina båda kamrater i olyckan.

"Kan man inte komma ut genom detta fönster," ropade Dahl, i det han började undersöka ifrågavarande fönster, som dervid befanns så smalt, att om också hufvudet lyckligtvis kunde komma ut, den öfrige kroppen bestämdt stannade innanför, hvarmed man omöjligen kunde vara belåten.

"Hur i Guds namn skola vi bära oss åt, för att komma ur detta hål?" frågade slutligen, med en orolig blick på jernbäraren, Jäger som likaledes förlorat tålmodet.

"Åh bevars," svarade jernbäraren, "det är väl inte kinkigare för herrar gesäller att stå för Pontius Pilatus, än annat hederligt folk."

"Inte kinkigare?" genmålde Dahl: "jo ganska kinkigt ändå."

"Och hvarför det, om jag får vara så väsvis och fråga?"

"Hvarföre? — jo våra slägtingar, våra fäst-möar —"

"Gesällers slägtingar och fästmöar är väl inga kammarherrar och hofdamer heller."

"Skaffa oss ut, karl, och det på ögonblicket, så framt du ej —"

"Tyst bror," afbröt honom Jäger; "endast du Axelson, kan hitta på något sätt att hjälpa oss ur klämman — jag bedyrar på min heder, att vi utsättas för många ledsamheter, om vi måste parera Polisen!"

"Det finnes blott ett enda medel att komma härifrån," svarade jernbäraren, "och den kurn duger nog, så vida ni inte är lika rädda om skinnet som om anseendet."

"Och detta medel?" frågade Jäger och Dahl på en gång.

Jerbäraren svarade ej, utan tog sin mössa, tryckte den djupt ner i pannan, gaf en vink att följa sig åt de öfriga och kastade upp dörren, hvarefter han störtade midt bland de kämpande och öppnade väg för sig och sina följeslagare.

Käppar, stolskarmar och sablar hveno kring deras hufvuden; men ingenting hejdade jättens steg, under det jernbärarearmarna sväfvade som skyddsenglar öfver Dahls och Jägers hufvuden.

Liksom det stolta krigsskeppet reser sin fasta byggnad öfver de oroliga hafsvågorna, höjde jätten sig öfver den våldsamma trängseln och de hotande dråpslagen, och hur det gick, så kom skeppet lyckligen i hamnen och de båda jullarna med. Utkomne på gatan, hörde de ännu dånet af slag och förbannelser.
